

адміністрації президента В. Вільсона й прем'єр-міністра Д. Ллойд Джорджа, стенограми парламентських дебатів, мемуари тощо), й враховуючи здобутки відомої історіографії, вдалося дати відповідь на це актуальне питання.

З закінченням Першої світової війни знову загострилося Східне питання. Упродовж листопада-грудня 1918 р. британські правлячі кола, долаючи внутрішні протиріччя, намагалися винайти політико-економічну платформу для поділу спадщини колишньої Османської імперії, прийнятну всім суперникам, але вигідну перш за все самій Великобританії, й здатну нейтралізувати зусилля США проникнути в нафтоносні райони Месопотамії, сусідньої із заповідною Персією. Такою платформою мала стати система мандатів, за допомогою якої Уайтхолл планував залучити Білий дім до вирішення складних і заплутаних справ Близького Сходу, де зв'язавши в тугий вузол американо-франко-арабські відносини, британці могли легко розраховувати на їхнє невтручання.

Кроком у відповідь американської дипломатії стала ідея Ліги Націй, впровадження якої стало наріжним напрямом зовнішньої політики Білого дому. Тільки уявимо, що Східне питання, яке завжди було справою обраних держав, з утворенням Ліги за американським варіантом виносилось на розсуд країн, що ніколи у своїй історії ніякого відношення до його вирішення не мали навіть теоретично (Бразилії, Японії та ін.), але знаходилися під великим впливом Білого дому. У разі здійснення проекту, перед США відкривались небачені перспективи отримати під свою опіку території, за які великі держави Старого світу боролися впродовж багатьох десятиліть і навіть століть.

Таким чином, Ліга Націй мала стати інструментом зовнішньої політики США, за допомогою якого вони збиралися зв'язати по руках і ногах величезну Британську імперію й отримати нафту Середнього Сходу. Проте коли не все пішло за планом, і Білому дому стало зрозуміло, що гарантованої більшості голосів для розподілу мандатів на свою користь йому не отримати, США, аби не обмежувати себе ніякими зобов'язаннями, відмовились вступити в Лігу Націй.

Образ Японії в Росії в середині XIX – початку XX століття (по матеріалам руської періодическої печаті)

Ірина Левченко

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

E-mail: rusay2007@yandex.ru

Актуальність теми обумовлена сусідством Росії і Японії, існуванням сучасних політичних, економічних і культурних відносин між країнами. Досліджував то, якою бачили Японію і чому саме такою, можна скласти більш точне уявлення про дійсний характер японо-російських відносин в розглянутий період. Метою роботи є показати формування образу Японії в Росії на основі руської періодическої печаті і розкрити фактори, оказавшие вплив на його формування.

Історіографія данної проблеми представлена дослідженнями С. І. Вербицького, В. Э. Молодякова і рядом інших робіт. Основними джерелами стали матеріали періодических видань «Вестник знания», «Вестник Европы», «Всемирный путешественник», «Исторический вестник», «Русский вестник», «Русское богатство», «Русская мысль» і др.

Образ Японії – це уявлення про країну за її межами. Він складається з політическої, філософсьескої і естетическої думки, а також розуміння культури, мистецтва і національного характеру народу.

Іменно во второй половині XIX століття, після «відкриття» Японії, руська громадськість отримала перші достовірні відомості про цю країну, її народ, обдававший своєобразной історією, специфіческими звичаями. Все це привело до підвищенню інтересу до Японії і її населенню.

С відкриттям країни почав формуватись образ Японії як країни живописної і екзотическої. Зустрічаючи японців в кимоно і гэта, з веером або мечем, путешественники сприймали їх скорше «етнографічески «нежели в качестве какого-то серьезного духовного и социально-политического фактора. Но именно они стали воплощением «красочного» представления о «прекрасной Японии». Образ Японії в Росії в середині XIX століття – початку XX століття – «екзотический» і «казочный». Реалістическі деталі не руйнували, а тільки доповняли образ «живописної Японії» і надавали йому достовірності. В основному Японія влекла романтических, творческих осіб – путешественников, писателей і поетів.

Період від відкриття країни до японо-китайської війни 1894–1895 гг. пройшов під знаком «живописної Японії», а наступні десятиліття – під знаком «жовтої небезпекності». Образ прекрасної Японії не зник, просто головне місце в уявленнях про цю країну заняв образ «жовтої небезпекності». В кінці XIX – початку XX століття відносини між Росією і Японією нагналились. Из-за агресивної політики Японії на Дальньому Сході і нежелання Росії уступати, отстаивая свои интересы, і виник образ «жовтої небезпекності», а разом з ним – і думка про японців як шпівонах, которых необходимо опасаться.

Уявлення про Японію після русько-японської війни 1904–1905 гг. були неоднозначними: прослідковувалося явно негативне відношення до населення країни і в те ж час не угасав інтерес до культури, історії, мистецтву Японії.

Після закінчення війни висказувалося думка про можливість реваншу, однак скоро, на ґрунті спільних інтересів, країни почали сближатись. В 1907–1913 гг. появилось большое количество статей о возможности заключения русско-японского союза, а в 1916 году такой союз был заключен.

Образ Японії був породжений європейським свідомістю і культурою. Це історія відкриття, розуміння і осмислення Росією історического, політического і духовного феномена Японії.

В кінці XIX – початку XX століття в Росії сформувались три основні складові образу Японії: «прекрасной и экзотической страны», «жовтої небезпекності», думка про японців як про потенційних шпівонах. Ці риси образу були результатом отримання, по певним причинам, не дуже достовірної інформації про країну, а також особливостей розвитку відносин між Росією і Японією.